

RASTISLAV OVŠONKA: Pošta na území Slovenska v roku 1776

Prednedávnom sa mi dostala do rúk knižka, ktorej skrátenejší názov v latinčine znie „Ecclesiasticae et seculares Regni Hungariae dignitates pro anno 1776“. Celý názov knihy by zabral niekoľko riadkov, zjednodušene možno názov preložiť ako „Cirkevní a svetskí hodnostári Uhorského kráľovstva v roku 1776“. Zaujímavosťou knižky je, že všetci hodnostári a úradníci Uhorska sa vošli do asi stostranovej knižky formátu A5. Okrem iných úradov sú v knihe vymenovaní všetci vyšší poštovní úradníci a poštmajstri, ako aj všetky poštové linky v Uhorsku v danom roku. Pre záujemcu o poštovú históriu sú to zaujímavé údaje.

V roku 1776 fungovalo v Uhorsku päť hlavných a 27 vedľajších poštových trás (kurzov). Všetky hlavné trasy vychádzali z Viedne. Prvá trasa viedla z Viedne cez Osijek (Eszekinum), Belehrad (Belgradinum) až do Istanbulu (Constantinopolim) v súčasnom Turecku. Na tejto trase bolo 65 poštových staníc. Druhá viedla z Viedne cez Budapešť (Buda), Temešvár (Temesvarinum), Sibiu (Cibinium/Hermanstadt) až do Brašova (Corona/Cronstadt) v súčasnom Rumunsku. Na tejto trase bolo 43 poštových staníc. Tretia hlavná poštová už prechádzala územím dnešného Slovenska. Z Viedne viedla trasa cez Fischamend (Fischament) a Bad Deutsch-Altenburg (Ovarinum/Deuschaltenburg) v súčasnom Rakúsku, cez poštové stanice Bratislava (Posonium), Bernolákovo (Cseklész), Blatné (Sárffó), Trnava (Tyrnavia/Tyrnau), Hlohovec (Galgocinum/Freystadt), Veľké Ripňany (Rippin), Topoľčany (Nagy-Tapolcsány), Žabokreky nad Nitrou (Nitra-Sambokreth), Dolné Vestenice (Vestenitz), Bojnice (Baymocz), Rudno (Rudno), Žabokreky (Turocz-Sambokreth), Nolčovo (Hollessova), Ružomberok (Rosenberg), Dechtáre (Pentendorf), Liptovský Mikuláš-Okoličné (Okolicsna), Východná (Vihodna), Lučivná (Lentseburg), Hôrka (Horka), Levoča (Leutsovia/Leutschau), Bijacovce (Piaczovez), Bertotovce (Berthot), Prešov (Eperjessinum), Lemešany (Lemeschau), Košice (Cassovia/Caschau), Seňa (Sina) na území dnešného Slovenska a ďalej cez Villmann (Vilmány, Maďarsko) až do Sibiu (Cibinium/Hermannstadt) v Rumunsku. Na tejto trase bolo celkovo 56 poštových staníc, z toho 26 na území súčasného Slovenska. Štvrtá poštová linka viedla z Viedne cez Varaždin (Varasdinum), Záhreb (Zagrabian) až do Karlovacu (Carlostadium) v Chorvátsku. Na tejto trase bolo 19 poštových staníc. Piata hlavná trasa viedla z Viedne a až po Prešov mala rovnaké poštové stanice ako tretia hlavná poštová trasa. Tu odbočovala na sever cez Terňu (Ternyc), Bardejov (Bartpha/Bartfeld), Vyšný Orlík (Orlich) a Vyšný Komárnik (Komarnik), kde opustila územie dnešného Slovenska a cez Duklu (Poľsko) sa dostala až do Lvova na území dnešnej Ukrajiny. Celá linka mala 41 poštových staníc, z toho 27 na území dnešného Slovenska. V prípade tohto kurzu je uvedené, že ide o najnovšiu (novissimus) poštovú trasu. Otvorenie tejto linky zrejme súviselo so získaním Haliče (Galícia/Halitia) Rakúsko-Uhorskom v roku 1772 pri prvom delení Poľska.

Z 27 vedľajších poštových trás je pre poštovú históriu Slovenska zaujímavých päť trás. V Bratislave končila hneď prvá vedľajšia trasa zo Šoprone. Ako deviata je uvedená trasa Bratislava, Bernolákovo, Blatné, Trnava, Hlohovec, Nitra (Nitria/Neutra), Vráble (Verbély), Nový Tekov (Bárs), Pukanec (Baka-Bánya), Banská Štiavnica (Schemniczium), Žiar nad Hronom (Kreutz), Kremnica (Kremnitzium), Banská Bystrica (Neosolium/Neusohl), Vígľaš (Vegles), Halič (Gács), Rimavská Sobota (Rima-Szombath), Tornaľa (Tornalya), Rožňava (Rosnau), Smolník (Szomolnok/Schmölnitz), Jasov (Jaszov) s cieľom v Košiciach. Všetky stanice sa nachádzajú na území dnešného Slovenska. Linka číslo 25 vychádzala z Ružomberka a cez Dolný Kubín-Mokrad' (Mogragy) a Námestovo (Namestov) prechádzala do poľskej Orávk/ Podvlku (Oravka-Subulk) a následne do Krakova. Slovenska sa týkajú aj posledné dve linky číslo 26 a 27. Prvá vychádzala zo Žabokriek a cez Žilinu (Sillein) a Čadcu (Czacza) šla až do sliezskeho Krnova (Jägerndorf). Posledná linka vychádzala z Bratislavy a cez Stupavu (Stompha), Malacky (Malacka), Moravský sv. Ján (S. Joannes) a Holíč (Holics) smerovala do Brna na Morave.

Keďže kniha je v prvom rade zoznamom hodnostárov a úradníkov štátnych úradov, nachádza sa tu aj zoznam poštmajstrov v jednotlivých poštových staniaciach. Generálnym poštmajstrom bol Joannes Wenceslaus Paar. Bratislavským poštovým prefektom bol Carolus Bonfanti. V bratislavskej prefektúre boli poštmajstrami na staniaciach na dnešnom území Slovenska títo poštmajstri: Stupava – Joan. Adam Ziska, Malacky – Elisabetha Salix (vdova), Moravský sv. Ján – Josephus Warschir, Holíč – Stephanus Stupavszky, Bernolákovo – Anna Maria Kákonyi (vdova), Blatné – Paulus Urbanovics, Trnava – Ladislaus Benkö, Hlohovec – Franciscus Günther, Veľké Ripňany – Helena Divék (vdova), Topoľčany – Alexand. Balogh, Žabokreky nad Nitrou – Paulus Ováry, Dolné Vestenice – Petrus Jonász, Bojnice – Joan. Gaffor a Paar, Rudno – Andreas Liraffy, Žabokreky – Adamus Bán de Nadásd, Žilina – Elisabetha Plank, Čadca – Josephus Máday, Nitra – Stephanus Vincze, Vráble – Carolus Günther, Nový Tekov – Paulus Horváthy de Disznos, Pukanec – Anna Maria Bakai (vdova), Banská Štiavnica – Antonius Fundulus, Žiar nad Hronom – Antonius

Freywillig, Kremnica – Antonius Haraszlem, Banská Bystrica – vdova po Joannis Bitter (administratrix), Vígľaš – taktiež vdova po J. Bitter.

Košickým poštovým prefektom bol Stephanus Nagy de Csukár-Paka. V košickej prefektúre boli poštmajstrami na staniciach na území dnešného Slovenska títo poštmajstri: Lemešany – Emericus Füzy de Eadem, Prešov – Georgius Grim, Bertotovce – Michael Berthóty de Eadem, Bijacovce – Josephus Anton Branovics, Levoča – Franciscus L. B. de Cordon, Hôrka – Alexius Budahazy, Lučivná – Clara Fasko (vdova), Východná – Ladislaus Budaházy, Okoličné – Antonius Okolicsányi de Eadem, Dechtáre – Stephanus Rakovszky de Eadem, Ružomberok – Franciscus Madocsanyi, Nolčovo – Joannes Lednik, Seňa – Benjaminus Somody, Jasov – Philipus Spech, Smolník – Franciscus Zeütler, Rožňava – Joan. Csepreghy, Tornaľa – Georg. Mumhard, Rimavská Sobota – Josep. Huszár, Terňa – Ladislaus Aulinger, Bardejov – Antonius Mokossinyi, Vyšný Orlík – Ladislaus Vass a Vyšný Komárnik – Josephus Kelemen.

Pod budínsku prefektúru patrila poštová stanica v Haliči (Gács) pri Lučenci, ktorá spájala Budapešť (vtedy samostatná časť Buda) s banskými mestami na strednom Slovensku. Poštmajstrom v Haliči bol Georgius Stocsko.

Spolu s bratislavskou poštovou stanicou bolo v roku 1776 na území dnešného Slovenska v pôsobnosti bratislavskej poštovej prefektúry 27 poštových staníc. V košickej prefektúre bolo na území dnešného Slovenska 23 poštových staníc. Jedna poštová stanica bola v pôsobnosti budínskej prefektúry. V roku 1776 tak bolo na území súčasného Slovenska spolu 51 poštových staníc.

Január 2014